

Το Επίσημο Κείμενο της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου για τις Σχέσεις με τον λοιπό Χριστιανικό Κόσμο

/ [Πεμπτούσία](#)

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΛΟΙΠΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

1. Η Ορθόδοξος Εκκλησία, ούσα η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία, εν τη βαθεία εκκλησιαστική αυτοσυνειδησία αυτής πιστεύει ακραδάντως ότι κατέχει κυρίαν θέσιν εις την υπόθεσιν της προωθήσεως της χριστιανικής ενότητος εντός του συγχρόνου κόσμου.
2. Η Ορθόδοξος Εκκλησία θεμελιού την ενότητα της Εκκλησίας επί του γεγονότος της ιδρύσεως αυτής υπό του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και επί της κοινωνίας εν τη Αγία Τριάδι και τοις μυστηρίοις. Η ενότης αύτη εκφράζεται δια της αποστολικής διαδοχής και της πατερικής παραδόσεως και βιούται μέχρι σήμερον εν αυτή. Η Ορθόδοξος Εκκλησία έχει την αποστολήν και υποχρέωσιν ίνα μεταδίδη και κηρύττη πάσαν την εν τη Αγία Γραφή και τη Ιερά Παραδόσει αλήθειαν, ήτις και προσδίδει τη Εκκλησία τον καθολικόν αυτής χαρακτήρα.
3. Η ευθύνη της Ορθοδόξου Εκκλησίας δια την ενότητα, ως και η οικουμενική αυτής αποστολή εξεφράσθησαν υπό των Οικουμενικών Συνόδων. Αύται ιδιαιτέρως προέβαλον τον μεταξύ της ορθής πίστεως και της μυστηριακής κοινωνίας υφιστάμενον άρρηκτον δεσμόν.
4. Η Ορθόδοξος Εκκλησία, αδιαλείπτως προσευχομένη «υπέρ της των πάντων ενώσεως», εκαλλιέργει πάντοτε διάλογον μετά των εξ αυτής διεστώτων, των εγγύς και των μακράν, επρωτοστάτησε μάλιστα εις την σύγχρονον αναζήτησιν οδών και τρόπων της αποκαταστάσεως της ενότητος των εις Χριστόν πιστευόντων, μετέσχε της Οικουμενικής Κινήσεως από της εμφανίσεως αυτής και συνετέλεσεν εις την διαμόρφωσιν και περαιτέρω εξέλιξιν αυτής. Άλλωστε, η Ορθόδοξος Εκκλησία χάρις εις το διακρίνον αυτήν οικουμενικόν και φιλόανθρωπον πνεύμα, θεοκελεύστως αιτούμενον «πάντας ανθρώπους σωθήναι και εις επίγνωσιν αληθείας ελθείν» (Α' Τιμ. 2,

4), αείποτε ηγωνίσθη υπέρ αποκατάστασεως της χριστιανικής ενότητος. Διο, η Ορθόδοξος συμμετοχή εις την κίνησιν προς αποκατάστασιν της ενότητος μετά των άλλων Χριστιανών εν τη Μια, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία ουδόλως τυγχάνει ξένη προς την φύσιν και την ιστορίαν της Ορθοδόξου Εκκλησίας, αλλ' αποτελεί συνεπή έκφρασιν της αποστολικής πίστεως και παραδόσεως, εντός νέων ιστορικών συνθηκών.

5. Οι σύγχρονοι διμερείς θεολογικοί διάλογοι της Ορθοδόξου Εκκλησίας, ως και η συμμετοχή αυτής εις την Οικουμενικήν Κίνησιν ερείδονται επί της συνειδήσεως ταύτης της Ορθοδοξίας και του οικουμενικού αυτής πνεύματος επί τω τέλει της αναζητήσεως, βάσει της αληθείας της πίστεως και της παραδόσεως της αρχαίας Εκκλησίας των επτά Οικουμενικών Συνόδων, της ενότητος όλων των Χριστιανών.
6. Κατά την οντολογικήν φύσιν της Εκκλησίας, η ενότης αυτής είναι αδύνατον να διαταραχθή. Παρά ταύτα, η Ορθόδοξος Εκκλησία αποδέχεται την ιστορικήν ονομασίαν των μη ευρισκομένων εν κοινωνία μετ' αυτής άλλων ετεροδόξων χριστιανικών Εκκλησιών και Ομολογιών, αλλά πιστεύει ότι αι προς ταύτας σχέσεις αυτής πρέπει να στηρίζονται επί της υπ' αυτών όσον ένεστι ταχυτέρας και αντικειμενικότερας αποσαφηνίσεως του όλου εκκλησιολογικού θέματος και ιδιαιτέρως της γενικωτέρας παρ' αυταίς διδασκαλίας περί μυστηρίων, χάριτος, ιερωσύνης και αποστολικής διαδοχής. Ούτω, ήτο εύνους και θετικώς διατεθειμένη τόσον δια θεολογικούς, όσον και δια ποιμαντικούς λόγους, προς θεολογικόν διάλογον μετά των λοιπών χριστιανών εις διμερές και πολυμερές επίπεδον και προς την συμμετοχήν γενικώτερον εις την Οικουμενικήν Κίνησιν των νεωτέρων χρόνων, εν τη πεποιθήσει ότι δια του διαλόγου δίδει δυναμικήν μαρτυρίαν του πληρώματος της εν Χριστώ αληθείας και των πνευματικών αυτής θησαυρών προς τους εκτός αυτής, με αντικειμενικόν σκοπόν την προλείανσιν της οδού της οδηγούσης προς την ενότητα.
7. Υπό το ανωτέρω πνεύμα, άπασαι αι κατά τόπους Αγιώταται Ορθόδοξοι Εκκλησίαι συμμετέχουν σήμερον ενεργώς εις επισήμους θεολογικούς διαλόγους, η δε πλειονότης εξ αυτών και εις διάφόρους εθνικούς, περιφερειακούς και διεθνείς διαχριστιανικούς οργανισμούς, παρά την προκύψασαν βαθείαν κρίσιν εις την Οικουμενικήν Κίνησιν. Η πολυσχιδής αύτη δραστηριότης της Ορθοδόξου Εκκλησίας πηγάζει εκ του αισθήματος υπευθυνότητος και εκ της πεποιθήσεως ότι η αμοιβαία κατανόησις και η συνεργασία τυγχάνουν ουσιώδεις, «ίνα μη εγκοπήν τινα δώμεν τω Ευαγγελίω του Χριστού» (Α' Κορ. 9, 12).
8. Βεβαίως, η Ορθόδοξος Εκκλησία, διαλεγομένη μετά των λοιπών Χριστιανών, δεν παραγνωρίζει τας δυσκολίας του τοιούτου εγχειρήματος, κατανοεί όμως

ταύτας εν τη πορεία προς την κοινήν κατανόησιν της παραδόσεως της αρχαίας Εκκλησίας και επί τη ελπίδι ότι το Άγιον Πνεύμα, όπερ «όλον συγκροτεί τον θεσμόν της Εκκλησίας» (στιχηρόν εσπερινού πεντηκοστής), θα «αναπληρώση τα ελλείποντα» (ευχή χειροτονίας). Εν τη εννοία ταύτη, η Ορθόδοξος Εκκλησία εις τας σχέσεις αυτής προς τον λοιπόν χριστιανικόν κόσμον δεν στηρίζεται μόνον εις τας ανθρωπίνους δυνάμεις των διεξαγόντων τους διαλόγους, αλλ' απεκδέχεται πρωτίστως την επιστασίαν του Αγίου Πνεύματος εν τη χάριτι του Κυρίου, ευχηθέντος «ίνα πάντες εν ώσιν» (Ιω. 17, 21).

9. Οι σύγχρονοι διμερείς θεολογικοί διάλογοι, κηρυχθέντες υπό Πανορθόδοξων Διασκέψεων, εκφράζουν την ομόθυμον απόφασιν πασών των κατά τόπους αγιωτάτων Ορθοδόξων Εκκλησιών, αι οποίαι καλούνται να συμμετέχουν ενεργώς και συνεχώς εις την διεξαγωγήν αυτών, ίνα μη παρακωλύηται η ομόφωνος μαρτυρία της Ορθοδοξίας προς δόξαν του εν Τριάδι Θεού. Εν η περιπτώσει τοπική τις Εκκλησία ήθελεν αποφασίσει να μη ορίση εκπροσώπους αυτής εις τινα διάλογον η συνέλευσιν διαλόγου, εάν η απόφασις αύτη δεν είναι πανορθόδοξος, ο διάλογος συνεχίζεται. Προ της ενάρξεως του διαλόγου η της συνελεύσεως αντιστοίχως, η απουσία τοπικής Εκκλησίας τινός δέον όπως συζητηθή οπωσδήποτε υπό της Ορθοδόξου Επιτροπής του διαλόγου προς έκφρασιν της αλληλεγγύης και της ενότητος της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Οι διμερείς και πολυμερείς θεολογικοί διάλογοι δέον όπως υπόκεινται εις πανορθόδοξους περιοδικάς αξιολογήσεις.
10. Τα προβλήματα, τα οποία ανακύπτουν κατά τας θεολογικάς συζητήσεις των Μεικτών Θεολογικών Επιτροπών δεν συνιστούν πάντοτε επαρκή αιτιολόγησιν μονομερούς ανακλήσεως των αντιπροσώπων αυτής η και οριστικής διακοπής της συμμετοχής αυτής υπό τινος κατά τόπον Ορθοδόξου Εκκλησίας. Η αποχώρησις εκ του διαλόγου Εκκλησίας τινός δέον όπως κατά κανόνα αποφεύγηται, καταβαλλομένων των δεουσών διορθοδόξων προσπαθειών δια την αποκατάστασιν της αντιπροσωπευτικής ολοκληρίας της εν τω διαλόγω τούτω ορθοδόξου Θεολογικής Επιτροπής. Εάν τοπική τις Εκκλησία η και άλλαι τινές Ορθόδοξοι Εκκλησiai αρνώνται να συμμετάσχουν εις τας συνελεύσεις της Μεικτής Θεολογικής Επιτροπής ωρισμένου διαλόγου, επικαλούμεναι σοβαρούς εκκλησιολογικούς, κανονικούς, ποιμαντικούς η ηθικής φύσεως λόγους, η Εκκλησία η αι Εκκλησiai αύται κοινοποιούν εγγράφως την άρνησιν αυτών εις τον Οικουμενικόν Πατριάρχην και εις πάσας τας Ορθοδόξους Εκκλησίας κατά τα πανορθόδοξως ισχύοντα. Κατά την πανορθόδοξον διαβούλευσιν ο Οικουμενικός Πατριάρχης αναζητεί την ομόφωνον συναίνεσιν των λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών δια τα εφεξής δέοντα γενέσθαι, συμπεριλαμβανομένης και της επαναξιολογήσεως της

πορείας του συγκεκριμένου θεολογικού διαλόγου, εφ' όσον τούτο κριθή ομοφώνως αναγκαίον.

11. Η κατά την διεξαγωγή των θεολογικών διαλόγων ακολουθουμένη μεθοδολογία αποσκοπεί εις τε την λύσιν των παραδεδομένων θεολογικών διαφορών η των τυχόν νέων διαφοροποιήσεων και εις την αναζήτησιν των κοινών στοιχείων της χριστιανικής πίστεως, προϋποθέτει δε την σχετικήν πληροφόρησιν του πληρώματος της Εκκλησίας επί των διαφόρων εξελίξεων των διαλόγων. Εν περιπτώσει αδυναμίας υπερβάσεως συγκεκριμένης τινός θεολογικής διαφοράς ο θεολογικός διάλογος δύναται να συνεχίζεται, καταγεγραμμένης της διαπιστωθείσης επί του συγκεκριμένου θέματος θεολογικής διαφωνίας και ανακοινουμένης της διαφωνίας ταύτης προς πάσας τας κατά τόπους Ορθοδόξους Εκκλησίας δια τα εφεξής δέοντα γενέσθαι.
12. Είναι ευνόητον ότι κατά την διεξαγωγή των θεολογικών διαλόγων κοινός πάντων σκοπός είναι η τελική αποκατάστασις της εν τη ορθή πίστει και τη αγάπη ενότητος. Οπωσδήποτε όμως αι υφιστάμεναι θεολογικά και εκκλησιολογικά διαφοραί επιτρέπουν ποιάν τινα ιεράρχησιν ως προς τας υφισταμένας δυσχερείας δια την πραγμάτωσιν του πανορθόδοξως διαπιστουμένου σκοπού. Η ετερότης των προβλημάτων εκάστου διμερούς διαλόγου προϋποθέτει διαφοροποίησιν μεν της τηρηθησομένης εν αυτώ μεθοδολογίας, αλλ' ουχί και διαφοροποίησιν σκοπού, διότι ο σκοπός είναι ενιαίος εις πάντας τους διαλόγους.
13. Εν τούτοις, επιβάλλεται, εν περιπτώσει ανάγκης, όπως αναληφθή προσπάθεια συντονισμού του έργου των διαφόρων Διορθοδόξων Θεολογικών Επιτροπών, τοσούτω μάλλον όσω η υπάρχουσα ενότης της Ορθοδόξου Εκκλησίας πρέπει να αποκαλύπτεται και εκδηλούται και εν τω χώρω των διαλόγων τούτων.
14. Η περάτως οιοδήποτε επισήμως κηρυχθέντος θεολογικού διαλόγου συντελείται δια της ολοκληρώσεως του έργου της αντιστοίχου Μεικτής Θεολογικής Επιτροπής, όποτε ο Πρόεδρος της Διορθοδόξου Επιτροπής υποβάλλει έκθεσιν προς τον Οικουμενικόν Πατριάρχην, ο οποίος, εν συμφωνία και μετά των Προκαθημένων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, κηρύσσει την λήξιν του διαλόγου. Ουδείς διάλογος θεωρείται περατωθείς πριν η κηρυχθή λήξας δια τοιαύτης πανορθόδοξου αποφάνσεως.
15. Η μετά την τυχόν επιτυχή ολοκλήρωσιν του έργου θεολογικού τινος διαλόγου πανορθόδοξος απόφασις δια την αποκατάστασιν της εκκλησιαστικής κοινωνίας δέον όπως ερείδεται επί της ομοφωνίας πασών των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών.
16. Εν εκ των κυρίων οργάνων εν τη ιστορία της Οικουμενικής Κινήσεως είναι το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.). Ωρισμένοι Ορθόδοξοι Εκκλησάι υπήρξαν ιδρυτικά μέλη και εν συνεχεία άπασαι απέβησαν μέλη αυτού. Το

Π.Σ.Ε. είναι εν συγκεκριμενοποιημένον διαχριστιανικόν σώμα, παρά το γεγονός ότι τούτο δεν συμπεριλαμβάνει απάσας τας ετεροδόξους Χριστιανικάς Εκκλησίας και Ομολογίας. Παραλλήλως, υφίστανται και άλλοι διαχριστιανικοί οργανισμοί και περιφερειακά όργανα, ως η Διάσκεψις των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών (Κ.Ε.Κ.), το Συμβούλιον Εκκλησιών Μέσης Ανατολής (Σ.Ε.Μ.Α.) και το Παναφρικανικόν Συμβούλιον Εκκλησιών. Ταύτα μετά του Π.Σ.Ε. τηρούν σημαντικήν αποστολήν δια την προώθησιν της ενότητος του χριστιανικού κόσμου. Αι Ορθόδοξοι Εκκλησίαι Γεωργίας και Βουλγαρίας απεχώρησαν εκ του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, η μεν πρώτη εν έτει 1997, η δε δευτέρα εν έτει 1998, ως έχουσαι αυτών ιδίαν γνώμην περί του έργου του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και ούτω δεν συμμετέχουν εις τας υπ' αυτού και των άλλων διαχριστιανικών οργανισμών δραστηριότητας.

17. Αι Ορθόδοξοι κατά τόπους Εκκλησίαι-μέλη του Π.Σ.Ε., μετέχουν πλήρως και ισοτίμως εν τω οργανισμώ του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών και συμβάλλουν δι' όλων των εις την διάθεσιν αυτών μέσων δια την προώθησιν της ειρηνικής συνυπάρξεως και της συνεργασίας επί των μειζόνων κοινωνικοπολιτικών προκλήσεων. Η Ορθόδοξος Εκκλησία απεδέχθη προθύμως την απόφασιν του Π.Σ.Ε. να ανταποκριθῇ εις το αίτημά της περί συστάσεως Ειδικής Επιτροπής δια την Ορθόδοξον συμμετοχήν εις το Π.Σ.Ε., συμφώνως προς την εντολήν της Διορθοδόξου Συναντήσεως της Θεσσαλονίκης (1998). Τα υπό της Ειδικής Επιτροπής καθιερωθέντα κριτήρια, τα οποία προετάθησαν υπό των Ορθοδόξων και εγένοντο δεκτά υπό του Π.Σ.Ε., ωδήγησαν εις την σύστασιν της Μονίμου Επιτροπής Συνεργασίας και Συναινέσεως, επεκυρώθησαν δε και ενετάχθησαν εις το Καταστατικόν και εις τον Κανονισμόν λειτουργίας του Π.Σ.Ε.
18. Η Ορθόδοξος Εκκλησία πιστή εις την εκκλησιολογίαν αυτής, εις την ταυτότητα της εσωτερικής αυτής δομής και εις την διδασκαλίαν της αρχαίας Εκκλησίας των επτά Οικουμενικών Συνόδων, συμμετέχουσα εν τω οργανισμώ του Π.Σ.Ε., ουδόλως αποδέχεται την ιδέαν της «ισότητος των Ομολογιών» και ουδόλως δύναται να δεχθῇ την ενότητα της Εκκλησίας ως τινα διομολογιακήν προσαρμογήν. Εν τω πνεύματι τούτω, η ενότης η οποία αναζητείται εν τω Π.Σ.Ε. δεν δύναται να είναι προϊόν μόνον θεολογικών συμφωνιών, αλλά και της εν τοις μυστηρίοις τηρουμένης και βιουμένης εν τη Ορθοδόξω Εκκλησία ενότητος της πίστεως.
19. Αι Ορθόδοξοι Εκκλησίαι-μέλη θεωρούν ως απαραίτητον όρον της συμμετοχής εις το Π.Σ.Ε. το άρθρον-βάσιν του Καταστατικού αυτού, συμφώνως τω οποίω, μέλη αυτού δύνανται να είναι όσοι πιστεύουν εις τον Κύριον Ιησούν Χριστόν ως Θεόν και Σωτήρα κατά τας Γραφάς και ομολογούν κατά το Σύμβολον Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως τον εν Τριάδι Θεόν, Πατέρα, Υιόν και Άγιον

Πνεύμα. Έχουν δε βαθείαν την πεποίθησιν ότι αι εκκλησιολογικαί προϋποθέσεις της Δηλώσεως του Toronto (1950), τιτλοφορουμένης «Η Εκκλησία, αι Εκκλησίαι και το Παγκόσμιον Συμβούλιον Εκκλησιών», είναι κεφαλαιώδους σημασίας δια την Ορθόδοξον συμμετοχήν εις το Συμβούλιον. Όθεν, αυτονόητον, ότι το Π.Σ.Ε. δεν είναι και εν ουδεμιά περιπτώσει επιτρέπεται να καταστή υπέρ-Εκκλησία. «Σκοπός του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών δεν είναι να διαπραγματεύεται ενώσεις μεταξύ των Εκκλησιών, όπερ δύναται να γίνη μόνον υπό των Εκκλησιών, ενεργουσών εξ ιδίας πρωτοβουλίας, αλλά να φέρη τας Εκκλησίας εις ζώσαν επαφήν προς αλλήλας και να προαγάγη την μελέτην και συζήτησιν των ζητημάτων της χριστιανικής ενότητος. Ουδεμία Εκκλησία υποχρεούται να αλλάξη την εκκλησιολογίαν αυτής κατά την είσοδόν της εις το Συμβούλιον [...] Εν τούτοις, το γεγονός της εντάξεως αυτής εις το Συμβούλιον δεν συνεπάγεται ότι εκάστη Εκκλησία οφείλει να θεωρή τας άλλας ως Εκκλησίας υπό την αληθή και πλήρη έννοιαν του όρου» (Δήλωσις του Toronto, § 2, 3.3, 4).

20. Αι προοπτικαί των θεολογικών διαλόγων της Ορθοδόξου Εκκλησίας μετά του λοιπού χριστιανικού κόσμου προσδιορίζονται πάντοτε επί τη βάσει των αρχών της ορθοδόξου εκκλησιολογίας και των κανονικών κριτηρίων της ήδη διαμεμορφωμένης εκκλησιαστικής παραδόσεως.
21. Η Ορθόδοξος Εκκλησία επιθυμεί την ενίσχυσιν του έργου της Επιτροπής «Πίστις και Τάξις» και μετ' ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος παρακολουθεί την μέχρι τούδε θεολογικήν αυτής προσφοράν. Εκτιμά θετικώς τα υπ' αυτής εκδοθέντα θεολογικά κείμενα, τη σπουδαία συνεργία και ορθοδόξων θεολόγων, τα οποία αποτελούν αξιόλογον βήμα εις την Οικουμενικήν Κίνησιν δια την προσέγγισιν των χριστιανών. Εν τούτοις η Ορθόδοξος Εκκλησία διατηρεί επιφυλάξεις δια κεφαλαιώδη ζητήματα πίστεως και τάξεως, διότι αι μη Ορθόδοξοι Εκκλησίαι και Ομολογίαι παρεξέκλιναν εκ της αληθούς πίστεως της μιας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας.
22. Η Ορθόδοξος Εκκλησία θεωρεί καταδικαστέαν πάσαν διάσπασιν της ενότητος της Εκκλησίας, υπό ατόμων η ομάδων, επί προφάσει τηρήσεως η δήθεν προασπίσεως της γνησίας Ορθοδοξίας. Ως μαρτυρεί η όλη ζωή της Ορθοδόξου Εκκλησίας, η διατήρησις της γνησίας ορθοδόξου πίστεως διασφαλίζεται μόνον δια του συνοδικού συστήματος, το οποίον ανέκαθεν εν τη Εκκλησία απετέλει την ανωτάτην αυθεντίαν επί θεμάτων πίστεως και κανονικών διατάξεων (κανών 6 της Β' Οικουμενικής Συνόδου).
23. Η Ορθόδοξος Εκκλησία έχει κοινήν την συνείδησιν περί της αναγκαιότητος του διαχριστιανικού θεολογικού διαλόγου, διο και κρίνει αναγκαίον να συνοδεύηται ούτος πάντοτε υπό της εν τω κόσμω μαρτυρίας δια πράξεων αμοιβαίας κατανοήσεως και αγάπης, αι οποίαι εκφράζουν την «ανεκκλήτην

χαράν» του Ευαγγελίου (Α' Πέτρ. 1, 8), αποκλεισμένης πάσης πράξεως προσηλυτισμού, ουνίας η άλλης προκλητικής ενεργείας ομολογιακού ανταγωνισμού. Υπό το πνεύμα αυτό, η Ορθόδοξος Εκκλησία θεωρεί σημαντικό όπως όλοι οι Χριστιανοί, εμπνεόμενοι υπό των κοινών θεμελιωδών αρχών του Ευαγγελίου, προσπαθήσωμεν να δώσωμεν εις τα ακανθώδη προβλήματα του συγχρόνου κόσμου, μίαν ολοπρόθυμον και αλληλέγγυον απάντησιν, βασιζομένην εις το πρότυπον του εν Χριστώ καινού ανθρώπου.

Η Ορθόδοξος Εκκλησία έχει συνείδησιν του γεγονότος, ότι η κίνησις προς αποκατάστασιν της ενότητος των Χριστιανών λαμβάνει νέας μορφάς, ίνα ανταποκριθή εις τας νέας συνθήκας και αντιμετώπιση τας νέας προκλήσεις του συγχρόνου κόσμου. Είναι απαραίτητος η συνέχισις της μαρτυρίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας εις τον διηρημένον χριστιανικόν κόσμον επί τη βάσει της αποστολικής παραδόσεως και πίστεώς της.

Δεόμεθα όπως οι Χριστιανοί εργασθώσιν από κοινού, ώστε να αποβή εγγύς η ημέρα, καθ' ην ο Κύριος θα εκπληρώση την ελπίδα των Ορθοδόξων Εκκλησιών και «γενήσεται μία ποίμνη, εις ποιμήν» (Ιω. 10,16).

† ο Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίος, Πρόεδρος

† ο Αλεξανδρείας Θεόδωρος

† ο Ιεροσολύμων Θεόφιλος

† ο Σερβίας Ειρηναίος

† ο Ρουμανίας Δανιήλ

† ο Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου Χρυσόστομος

† ο Αθηνών και πάσης Ελλάδος Ιερώνυμος

† ο Βαρσοβίας και πάσης Πολωνίας Σάββας

† ο Τιράνων και πάσης Αλβανίας Αναστάσιος

† ο Πρέσοβ και πάσης Τσεχίας και Σλοβακίας Ραστισλάβ

Αντιπροσωπεία Οικουμενικού Πατριαρχείου

† ο Καρελίας και πάσης Φιλλανδίας Λέων

† ο Ταλλίνης και πάσης Εσθονίας Στέφανος

† ο Γέρων Περγάμου Ιωάννης

† ο Γέρων Αμερικής Δημήτριος

† ο Γερμανίας Αυγουστίνος

† ο Κρήτης Ειρηναίος

† ο Ντένβερ Ησαΐας

† ο Ατλάντας Αλέξιος

† ο Πριγκηποννήσων Ιάκωβος

† ο Προικοννήσου Ιωσήφ

† ο Φιλαδελφείας Μελίτων

† ο Γαλλίας Εμμανουήλ

† ο Δαρδανελλίων Νικήτας

† ο Ντητρόϊτ Νικόλαος

† ο Αγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος

† ο Κισάμου και Σελίνου Αμφιλόχιος

† ο Κορέας Αμβρόσιος

† ο Σηλυβρίας Μάξιμος

† ο Αδριανουπόλεως Αμφιλόχιος

† ο Διοκλείας Κάλλιστος

† ο Ιεραπόλεως Αντώνιος, επί κεφαλής των Ουκρανών Ορθοδόξων εν ΗΠΑ

† ο Τελμησσού Ιώβ

† ο Χαριουπόλεως Ιωάννης, επί κεφαλής της Πατριαρχικής Εξαρχίας των εν τη Δυτική Ευρώπη Ορθοδόξων Παροικιών Ρωσικής Παραδόσεως

† ο Νύσσης Γρηγόριος, επί κεφαλής των Καρπαθορρώσων Ορθοδόξων εν ΗΠΑ

Αντιπροσωπεία Πατριαρχείου Αλεξανδρείας

† ο Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ο Ναϊρόμπι Μακάριος

† ο Καμπάλας Ιωνάς

† ο Ζιμπάμπουε και Αγκόλας Σεραφείμ

† ο Νιγηρίας Αλέξανδρος

† ο Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ο Καλής Ελπίδος Σέργιος

† ο Κυρήνης Αθανάσιος

† ο Καρθαγένης Αλέξιος

† ο Μουάνζας Ιερώνυμος

† ο Γουϊνέας Γεώργιος
† ο Ερμουπόλεως Νικόλαος
† ο Ειρηνουπόλεως Δημήτριος
† ο Ιωαννουπόλεως και Πρετορίας Δαμασκηνός
† ο Άκκρας Νάρκισσος
† ο Πτολεμαΐδος Εμμανουήλ
† ο Καμερούν Γρηγόριος
† ο Μέμφιδος Νικόδημος
† ο Κατάγκας Μελέτιος
† ο Μπραζαβίλ και Γκαμπόν Παντελεήμων
† ο Μπουρούντι και Ρουάντας Ιννοκέντιος
† ο Μοζαμβίκης Χρυσόστομος
† ο Νιέρι και Όρους Κένυας Νεόφυτος

Αντιπροσωπεία Πατριαρχείου Ιεροσολύμων

† ο Φιλαδελφείας Βενέδικτος
† ο Κωνσταντίνης Αρίσταρχος
† ο Ιορδάνου Θεοφύλακτος
† ο Ανθηδώνος Νεκτάριος
† ο Πέλλης Φιλούμενος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Σερβίας

† ο Αχρίδος και Σκοπίων Ιωάννης
† ο Μαυροβουνίου και Παραθαλασσίας Αμφιλόχιος
† ο Ζάγκρεμπ και Λιουμπλιάνας Πορφύριος

† ο Σιρμίου Βασίλειος
† ο Βουδιμίου Λουκιανός
† ο Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος
† ο Μπάτσκας Ειρηναίος
† ο Σβορνικίου και Τούζλας Χρυσόστομος
† ο Ζίτσης Ιουστίνος
† ο Βρανίων Παχώμιος
† ο Σουμαδίας Ιωάννης
† ο Μπρανιτσέβου Ιγνάτιος
† ο Δαλματίας Φώτιος
† ο Μπίχατς και Πέτροβατς Αθανάσιος
† ο Νίκσιτς και Βουδίμλιε Ιωαννίκιος
† ο Ζαχουμίου και Ερζεγοβίνης Γρηγόριος
† ο Βαλιέβου Μιλούτιν
† ο εν Δυτική Αμερική Μάξιμος
† ο εν Αυστραλία και Νέα Ζηλανδία Ειρηναίος
† ο Κρούσεβατς Δαυίδ
† ο Σλαυονίας Ιωάννης
† ο εν Αυστρία και Ελβετία Ανδρέας
† ο Φραγκφούρτης και εν Γερμανία Σέργιος
† ο Τιμοκίου Ιλαρίων

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Ρουμανίας

† ο Ιασίου και Μολδαβίας και Μπουκοβίνης Θεοφάνης

† ο Σιμπίου και Τρανσυλβανίας Λαυρέντιος

† ο Βαντ, Φελεάκ και Κλουζ και Κλουζ, Άλμπας, Κρισάνας και Μαραμούρες Ανδρέας

† ο Κραϊόβας και Ολτενίας Ειρηναίος

† ο Τιμισοάρας και Βανάτου Ιωάννης

† ο εν Δυτική και Νοτίω Ευρώπη Ιωσήφ

† ο εν Γερμανία και Κεντρική Ευρώπη Σεραφείμ

† ο Τιργοβιστίου Νήφων

† ο Άλμπα Ιούλια Ειρηναίος

† ο Ρώμαν και Μπακάου Ιωακείμ

† ο Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός

† ο Αράντ Τιμόθεος

† ο εν Αμερική Νικόλαος

† ο Οράντεα Σωφρόνιος

† ο Στρεχάϊας και Σεβερίνου Νικόδημος

† ο Τουλσέας Βησσαρίων

† ο Σαλάζης Πετρώνιος

† ο εν Ουγγαρία Σιλουανός

† ο εν Ιταλία Σιλουανός

† ο εν Ισπανία και Πορτογαλία Τιμόθεος

† ο εν Βορείω Ευρώπη Μακάριος

† ο Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός παρά τω Πατριάρχη

† ο Λοβιστέου Αιμιλιανός, Βοηθός παρά τω Αρχιεπισκόπω Ριμνικίου

† ο Βικίνης Ιωάννης Κασσιανός, Βοηθός παρά τω Αρχιεπισκόπω εν Αμερική

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Κύπρου

- † ο Πάφου Γεώργιος
- † ο Κιτίου Χρυσόστομος
- † ο Κυρηνείας Χρυσόστομος
- † ο Λεμεσού Αθανάσιος
- † ο Μόρφου Νεόφυτος
- † ο Κωνσταντίας – Αμμοχώστου Βασίλειος
- † ο Κύκκου και Τηλλυρίας Νικηφόρος
- † ο Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας
- † ο Τριμυθούντος και Λευκάρων Βαρνάβας
- † ο Καρπασίας Χριστοφόρος
- † ο Αρσινόης Νεκτάριος
- † ο Αμαθούντος Νικόλαος
- † ο Λήδρας Επιφάνιος
- † ο Χύτρων Λεόντιος
- † ο Νεαπόλεως Πορφύριος
- † ο Μεσαορίας Γρηγόριος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Ελλάδος

- † ο Φιλίππων, Νεαπόλεως και Θάσου Προκόπιος
- † ο Περιστερίου Χρυσόστομος
- † ο Ηλείας Γερμανός
- † ο Μαντινείας και Κυνουρίας Αλέξανδρος
- † ο Άρτης Ιγνάτιος

† ο Διδυμοτείχου, Ορεστιάδος και Σουφλίου Δαμασκηνός

† ο Νικαίας Αλέξιος

† ο Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος

† ο Σάμου και Ικαρίας Ευσέβιος

† ο Καστορίας Σεραφείμ

† ο Δημητριάδος και Αλμυρού Ιγνάτιος

† ο Κασσανδρείας Νικόδημος

† ο Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης Εφραίμ

† ο Σερρών και Νιγρίτης Θεολόγος

† ο Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ο Αλεξανδρουπόλεως Άνθιμος

† ο Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως Βαρνάβας

† ο Μεσσηνίας Χρυσόστομος

† ο Ιλίου, Αχαρνών και Πετρουπόλεως Αθηναγόρας

† ο Λαγκαδά, Λητής και Ρεντίνης Ιωάννης

† ο Νέας Ιωνίας και Φιλαδελφείας Γαβριήλ

† ο Νικοπόλεως και Πρεβέζης Χρυσόστομος

† ο Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου Θεόκλητος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Πολωνίας

† ο Λουτζ και Πόζναν Σίμων

† ο Λούμπλιν και Χελμ Άβελ

† ο Μπιαλύστοκ και Γκντάνσκ Ιάκωβος

† ο Σιεμιατίτσε Γεώργιος

† ο Γκορλίτσε Παΐσιος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Αλβανίας

† ο Κορυτσάς Ιωάννης

† ο Αργυροκάστρου Δημήτριος

† ο Απολλωνίας και Φιέρ Νικόλαος

† ο Ελμπασάν Αντώνιος

† ο Αμαντίας Ναθαναήλ

† ο Βύλιδος Άστιος

Αντιπροσωπεία Εκκλησίας Τσεχίας και Σλοβακίας

† ο Πράγας Μιχαήλ

† ο Σούμπερκ Ησαΐας